

A Somogyi-könyvtár polcairól

„Mordulás nélkül” végezte

A halasi Horváth Alajost 1871-ben nyilvánította cipészsegéddé a szegedi cipészek céhe. Az előléptetést bizonyító oklevelet aláírók közt olyan jeles mester is akad, aki a bécsi világkiállításon képviselte a szakmát. A testületet másfél év múlva fölsozlatta az egyesületi ipartörvény, a búcsút kávéházi „véglakoma” tette ünnepélyessé.

„Az Inas az ő Gazdájának és Asszonyának parantsolatainak minden jóban engedelmeskedvén, hűséges lenni köteles. Ugy mint: egy szavára félkelni, Gyertyát gyújtani, annakutánna megmosakodván, imádkozni.” A „félkelés” a régi időkben hajnali 3 órakor volt esedékes, a munkaidő pedig este 8-ig tartott. De mielőtt az inas a kaptafához kuporodott volna, ugyancsak köteles volt „Gazdájának és Asszonyának csizmáját és kapczáját tisztítva előadni, Házat és Műhelyt tisztán kisépérni, a Vízre serényen elmenni s jószágnak enni és inni adni s azoknak gondját viselni... Mindezeket, ha „mordulás nélkül” elvégezte, mesetere engedelmével templomba mehetett.”

A hajdani inasregulák Hilf László A szegedi iparosság története című könyvében olvashatók. Ennek fényében nem lehetettek könnyű tanoncévei a halasi születésű Horváth Alajosnak sem, akinek három esztendő alatt megszerzett mesterségbeli tudását, valamint „becsületes, csendes és szorgalommal párosult” magaviseletét tanuló-levéllel ismerte el a Szegedi Polgári Cipész-Céh. Az 1871. január 8-án keltezett okirat azt is tanúsítja, hogy a tanonc a vasárnapi iskolát is rendszeren látogatta.

Hilf László könyve szerint „az első szegedi cipészek németek voltak. 1724-ben találjuk első nyomát a cipész ipar meghonosodásának”, amikor „Venczel Horkin Czipellő csináló Ridegöl befogattatott” a városba. A cipőt azonban „a szegedi magyar lenézte, nem tartotta érdemesnek arra sem, hogy készítésével foglalkozzék... Cipőt Szegeden csak nők viseltek, férfi ember vagy csizmában járt, vagy – mezítláb, esetleg bocskorban... a szegedi nők Bécsből, főleg Brünnből importált cipellőkben jártak.”

Az első, német nyelvű céhszabályzat 1769-ből való, s 1861-ig a céh tanácskozási nyelve is német maradt. A testület zászlaján Ehrardus püspök, a céh védőszentje mellett két angyal és Szent István király vigyázza a cipészeket, valamint egy női topánkát, amely a mesterség szimbólumaként van jelen.

A testület jegyzőkönyve 1872-ig maradt fenn. Az ekkor hozott egyesületi ipartörvény ugyanis „a czéheket végképpen eltörölni” rendelte, helyüket az ipartestületek vették át.

Az egyesület a szegedi Zrínyi Kávéház vendéglőjében (a mai Dóm tér 7. helyén), „Osztrovszki Ferencz vendéglős úrnál” tartott végbúcsút, s a lakomára bizonyos „tisztelt nők” is hivatalosak voltak (személyükről nem emlékezett meg részletesebben a jegyzőkönyv).

Horváth Alajos cipészsegéd azonban még a céh előjáróitól vehette át tanulólevelét. A pecsétetes oklmányt Klekner János elnök is aláírta, akinek szakmai kvalitásait jelzi, hogy az 1873-as bécsi világkiállításon ő is képviselte a magyar cipésmesterséget.

Nyilas Péter

Horváth Alajos cipészsegéd tanulólevele 1871-ből (A Somogyi-könyvtár gyűjteményéből)